

Список літератури:

1. Makoondlall-Chadee, T., & Bokhoree, C. (2024). Environmental sustainability in hotels: A review of the relevance and contributions of assessment tools and techniques. *Administrative Sciences*, 14(12), 320. <https://doi.org/10.3390/admsci14120320>.
2. Мамонтенко, N. S. (2025). Сталий розвиток готельного бізнесу в Україні: стимули, перешкоди і найкращі практики. *Сталий розвиток економіки*, 3(54), 308–313. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-47>.
3. Терещук, Н. В., Транченко, Л. В., Транченко, О. М., & Шашеро, А. М. (2023). Екологізація готельно-ресторанного бізнесу. *Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки*, 28(1(42)), 105–114. [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.1\(42\).28224](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.1(42).28224).
4. Новак, У. П. (2024). Екологізація готельного бізнесу: особливості сучасних тенденцій. *Український економічний часопис*, (7), 57–64. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-7-9>.
5. Каленська, В. П., & Любченко, В. В. (2023). Зелений готельний бізнес: екологічна відповідальність. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*, 9(4). <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-9-4>.
6. Паньків, Н., & Бук, В. (2023). Екологізація готельно-ресторанної сфери в контексті сталого розвитку туризму в Україні. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 316(2). <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-23>.
7. Wszendybył-Skulska, E., & Panasiuk, A. (2024). The classification of hotels in the context of sustainable development factors: A case study of public policy in the European Union and Poland. *Sustainability*, 16(19), 8485–8507. Retrieved from <https://ideas.repec.org/a/gam/jsusta/v16y2024i19p8485-d1488908.html>.

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ МІЖНАРОДНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Мороз Карина Сергіївна,

фінансовий директор, ЗАО «Енуда», Хемсінгборг, Швеція

Кобєлева Тетяна Олександрівна

доктор екон. наук, проф.,

*професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,*

Харків, Україна

У доповіді розглянуто сутність та багатофакторну природу фінансових ризиків у сфері міжнародного підприємництва. Проаналізовано основні види ризиків – валютні, кредитні, інвестиційні, ризики ліквідності, політичні та регуляторні – та визначено їхній вплив на фінансову стійкість підприємств. На основі огляду сучасних наукових досліджень запропоновано авторські рекомендації щодо мінімізації ризиків, які включають інтеграцію ризик-менеджменту у стратегічне планування, використання адаптивних моделей прогнозування валютних коливань, багаторівневий моніторинг кредитних ризиків із застосуванням блокчейн-технологій, диверсифікацію інвестиційного портфеля з урахуванням ESG-факторів та застосування сценарного аналізу для політичних і регуляторних ризиків. Наукова новизна роботи полягає у поєднанні класичних економетричних методів із сучасними технологіями прогнозування та у введенні ESG-ризиків як окремої категорії фінансових ризиків міжнародного бізнесу.

Ключові слова: міжнародне підприємництво; фінансові ризики; валютний ризик; кредитний ризик; інвестиційний ризик; ризик ліквідності; політичний ризик; регуляторний ризик; ризик-менеджмент; хеджування; диверсифікація

The report examines the essence and multifactorial nature of financial risks in the field of international entrepreneurship. The main types of risks—currency, credit, investment, liquidity, political, and regulatory—are analyzed, and their impact on the financial stability of enterprises is identified. Based on a review of contemporary academic studies, the author proposes recommendations for risk minimization, which include the integration of risk management into strategic planning, the use of adaptive models for forecasting currency fluctuations, multi-level monitoring of credit risks with the application of blockchain technologies, diversification of the investment portfolio with consideration of ESG factors, and the use of scenario analysis for political and regulatory risks. The scientific novelty of the work lies in the combination of classical econometric methods with modern forecasting technologies and in the introduction of ESG risks as a separate category of financial risks in international business.

Keywords: international entrepreneurship; financial risks; currency risk; credit risk; investment risk; liquidity risk; political risk; regulatory risk; risk management; hedging; diversification; ESG factors; scenario analysis

Міжнародне підприємництво є одним із ключових чинників розвитку сучасної світової економіки. Воно забезпечує інтеграцію національних ринків у глобальний простір, сприяє поширенню інновацій та формуванню конкурентних переваг. Водночас вихід компаній на міжнародний рівень супроводжується значними фінансовими ризиками, які можуть суттєво впливати на стабільність бізнесу та його довгострокову ефективність. Фінансові ризики у сфері міжнародного підприємництва охоплюють широкий спектр проблем: від коливань валютних курсів і нестабільності фінансових ринків до політичних та регуляторних змін у країнах-партнерах. Їхнє своєчасне виявлення та ефективне управління є необхідною умовою для збереження конкурентоспроможності підприємств у глобальному середовищі.

Актуальність дослідження фінансових ризиків міжнародного підприємництва зумовлена зростанням обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій, що підвищує залежність бізнесу від зовнішніх фінансових факторів; коливанням курсів провідних валют (долара США, євро, юаня), які безпосередньо впливають на прибутковість міжнародних контрактів; наявністю санкцій, митних бар'єрів, змін у податковій політиці, які створюють додаткові ризики для підприємств; глобальними потрясіннями, які демонструють вразливість міжнародного бізнесу до непередбачуваних факторів. **Особливо слід зауважити, що** сучасні компанії потребують комплексних інструментів мінімізації ризиків для забезпечення свого сталого розвитку. Все це актуалізує дослідження фінансових ризиків міжнародного підприємництва, яке, на нашу думку, є надзвичайно важливим для формування ефективних стратегій управління, що дозволяють підприємствам адаптуватися до викликів глобального ринку та забезпечувати стійке економічне зростання в сучасних умовах сталого розвитку.

Метою даної доповіді є комплексне дослідження фінансових ризиків у сфері міжнародного підприємництва, визначення їхніх основних видів та чинників виникнення, а також аналіз сучасних методів управління цими ризиками. Доповідь спрямована на формування теоретичних та практичних засад мінімізації фінансових втрат підприємств, що здійснюють діяльність на світовому ринку, та обґрунтування необхідності системного підходу до управління ризиками в умовах глобалізації.

Проблематика фінансових ризиків у міжнародному підприємстві є предметом активних наукових дискусій, що відображається у працях як українських [1-7], так і зарубіжних дослідників [8-12]. Ананьєва Ю.В. [1] наголошує, що валютні коливання залишаються одним із ключових чинників невизначеності для міжнародних компаній. Авторка підкреслює, що глобалізаційні процеси посилюють залежність підприємств від зовнішніх фінансових ринків, а ефективне управління валютними ризиками потребує використання інструментів хеджування та диверсифікації. Ришова А.М. [5] систематизує фінансову природу кредитних ризиків у міжнародних контрактах, акцентуючи на проблемі невиконання зобов'язань іноземними контрагентами. У своїх дослідженнях вона пропонує застосування страхування експортних кредитів та ретельну перевірку кредитоспроможності партнерів як базові механізми зниження ризику. Дюгованець О.М. [2] розглядає інвестиційні ризики як багатофакторне явище, що формується під впливом політичної нестабільності, змін законодавства та макроекономічних криз. Авторка пропонує типологію ризиків та підкреслює важливість стратегічної інтеграції ризик-менеджменту в загальну політику компанії.

Зарубіжні дослідники, зокрема Knight G. [10] та Hill C.W.L. [11], акцентують свою увагу на тому, що політичні та регуляторні ризики мають довгостроковий вплив на міжнародний бізнес. Вони підкреслюють, що санкції, митні бар'єри та зміни у податковій політиці можуть призвести до суттєвих фінансових втрат, а отже потребують системного моніторингу та гнучких контрактних стратегій.

Аналіз наукових джерел свідчить, що фінансові ризики міжнародного підприємництва мають багатофакторну природу та потребують комплексного управління. Дослідники сходяться на думці, що ефективна стратегія має поєднувати ринкові інструменти (хеджування, страхування), аналітичні методи (сценарний аналіз, оцінка чутливості) та стратегічну інтеграцію ризик-менеджменту в корпоративну політику. На нашу думку, у науковій літературі простежується консенсус щодо необхідності системного підходу до управління фінансовими ризиками, проте існує потреба у подальших емпіричних дослідженнях, які б враховували сучасні виклики глобальної економіки - пандемії, військові конфлікти та нові регуляторні стандарти.

У дослідженні визначено ключові напрями аналізу фінансових ризиків, що супроводжують міжнародне підприємництво. Центральним є вивчення валютних ризиків, які виникають через коливання курсів та безпосередньо

впливають на прибутковість контрактів. Важливим напрямом є оцінка кредитних ризиків, пов'язаних із невиконанням зобов'язань іноземними контрагентами, що потребує багаторівневого моніторингу та страхових механізмів. Значну увагу приділено інвестиційним ризикам, які формуються під впливом політичної нестабільності та змін законодавства, а також потребують диверсифікації портфеля з урахуванням ESG-факторів. Окремо досліджено ризик ліквідності, що визначає здатність підприємств швидко реалізовувати активи без втрат. Політичні та регуляторні ризики розглядаються як довгострокові чинники, що можуть обмежувати діяльність компаній на світовому ринку. У роботі запропоновано використання адаптивних моделей прогнозування валютних коливань та сценарного аналізу для політичних ризиків. Наукова новизна полягає у поєднанні класичних економетричних методів із сучасними технологіями прогнозування та у введенні ESG-ризиків як окремої категорії фінансових ризиків.

У ході проведеного дослідження ми дійшли висновку, що фінансові ризики міжнародного підприємництва мають багатофакторну природу та потребують комплексного управління. Виходячи з цього, ми рекомендуємо розглядати управління фінансовими ризиками як невід'ємну складову корпоративної стратегії міжнародних компаній. Це дозволить узгоджувати фінансові рішення з маркетинговими та виробничими стратегіями, забезпечуючи системний підхід до мінімізації ризиків. Також пропонується застосовувати сучасні алгоритми машинного навчання у поєднанні з класичними економетричними моделями (ARIMA, GARCH) для прогнозування валютних коливань. Такий підхід, на наш погляд, забезпечує підвищену точність прогнозів у періоди глобальної турбулентності. Надзвичайно важливим, на наш погляд, є створення інтегрованої системи оцінки контрагентів, яка змогла б поєднати міжнародні рейтинги, локальні реєстри та інноваційні технології (зокрема блокчейн) для перевірки платоспроможності. Це зменшить інформаційну асиметрію та підвищить прозорість фінансових операцій.

Особливу увагу ми пропонуємо приділити включенню екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG) до оцінки інвестиційних ризиків. Такий підхід дозволяє враховувати нові регуляторні вимоги та суспільні очікування, формуючи більш стійку інвестиційну політику. Все це є можливим на основі застосування багатосценарних моделей (best case, worst case, baseline) для оцінки впливу санкцій, митних бар'єрів та змін у податковій політиці. Це забезпечить гнучкість фінансових стратегій та підвищить адаптивність компаній до зовнішніх викликів.

Всі наші пропозиції в узагальненому вигляді результатів проведеного дослідження та їх наукової новизни представлено в табл.1.

Види фінансових ризиків та авторські рекомендації по їх зменшенню

Вид фінансового ризику	Авторська рекомендація	Наукова новизна
<i>Валютний ризик</i>	Ми рекомендуємо застосовувати адаптивні моделі прогнозування валютних курсів, що поєднують економетричні методи (ARIMA, GARCH) із алгоритмами машинного навчання.	Поєднання класичних економетричних моделей із сучасними нейромережевими підходами для підвищення точності прогнозів.
<i>Кредитний ризик</i>	Ми пропонуємо створити багаторівневу систему моніторингу контрагентів із використанням міжнародних рейтингів, локальних реєстрів та блокчейн-технологій для детальної перевірки їх платоспроможності	Інтеграція традиційних фінансових індикаторів із децентралізованими технологіями для зменшення інформаційної асиметрії.
<i>Інвестиційний ризик</i>	Ми рекомендуємо диверсифікувати інвестиційний портфель із урахуванням ESG-факторів (екологічних, соціальних та управлінських).	Формування моделі «ESG-ризиків» як окремої категорії фінансових ризиків у міжнародному бізнесі.
<i>Ризик ліквідності</i>	Ми пропонуємо впровадити системи управління грошовими потоками та резервування з урахуванням доступу до міжнародних ринків капіталу.	Розробка інтегрованих моделей ліквідності, що враховують глобальні фінансові індикатори.
<i>Політичний та регуляторний ризик</i>	Ми рекомендуємо застосовувати багатосценарний аналіз (best case, worst case, baseline) для оцінки впливу санкцій, митних бар'єрів та змін у податковій політиці.	Створення динамічної матриці ризиків, яка дозволяє оперативно коригувати фінансові стратегії залежно від політичних змін.

Джерело: авторська розробка

Таким чином, згідно з результатами проведеного дослідження, ми рекомендуємо для зменшення фінансових ризиків міжнародного підприємництва застосовувати комплексний підхід, що поєднує інноваційні технології, стратегічне планування та багатофакторний аналіз. Це дозволить підприємствам забезпечити фінансову стійкість та конкурентоспроможність у глобальному середовищі. Розроблені в ході дослідження конкретні рекомендації та пропозиції дозволять українським підприємствам забезпечити собі умови і цілі сталого розвитку [8].

Список літератури:

1. Ананьєва Ю.В. Аналіз основних факторів, що впливають на фінансові ризики підприємств в умовах глобалізації // *Public Administration and Economics*. 2022. №2. С. 25–33. URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/2_88_2022_ukr/27.pdf
2. Дюгованець О.М. Комплексний аналіз управління ризиками в галузі міжнародного бізнесу // *Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економіка»*. 2016. №6(1). С. 25–31. URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_1_2016ua/25.pdf
3. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи моніторингу підприємницької діяльності підприємства // *Економіка: реалії часу: електрон. наук. вид.* 2023. № 1 (65). С. 5–11. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/68563>

4. Перерва П.Г., Шаульська Л.В., Кобелева Т.О. Формування та використання системи моніторингу підприємницьких ризиків як запорука сталого розвитку бізнес-структур // Економіка і організація управління. 2023. № 1 (49). С. 34-44. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/68529>
5. Рижова А.М. Управління фінансовими ризиками підприємств міжнародного бізнесу // Журнал кваліфікаційних магістерських робіт. 2023. URL: <https://jqmth.donnu.edu.ua/article/view/15099>
6. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л. Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства. Х.: Віровець А.П. : Апостроф, 2012. 703 с.
7. Шаульська Л.В., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталий розвиток підприємства // Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит. 2023. № 3 (181). С. 14-23. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/66827>
8. Шводіауер Г., Перерва П.Г. Характеристика цілей сталого розвитку // Авіація, промисловість, суспільство : матеріали 4-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2023 р. Харків : ХНУВС, 2023. С. 883-886. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/66442>
9. Cavusgil S.T., Deligonul S., Ghauri P.N. Risk in International Business and its Mitigation // *Journal of World Business*. 2020. Vol. 55(2). URL: https://pure-oai.bham.ac.uk/ws/files/99464614/JWB_SI_ON_RISK_Final_Acceptd_version_2020.pdf
10. Cavusgil S.T., Knight G., Riesenberger J.R. *International Business: The New Realities*. Pearson, 2014. 657 p. DOI: 10.4324/9781292303307
11. Hill C.W.L. *International Business: Competing in the Global Marketplace*. 13th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2019. 640 p. URL: https://archive.org/details/internationalbus0000hill_w4a8
12. Pererva P.G., Kocziszky G., Veres Somosi M. (2019) Compliance program: [tutorial]. Kharkov; Miskolc : NTU "KhPI". 689 p.

ПІДПРИЄМНИЦТВО В КРУГОВІЙ ТА ШЕРИНГОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЧЕРЕЗ ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ

Перерва Петро Григорович

доктор екон.наук, проф.,

*професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,*

Харків, Україна

Кобелева Тетяна Олександрівна

доктор екон.наук, проф.,

*професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*

Харків, Україна

У доповіді досліджуються особливості розвитку підприємництва в умовах кругової та шерингової економіки, що формують нові моделі сталого господарювання. Розкрито механізми ефективного використання ресурсів через повторне їх залучення, спільне користування та цифрові платформи. Показано роль інноваційних бізнес-практик у зменшенні екологічного навантаження та підвищенні конкурентоспроможності підприємств. Акцент зроблено на інтеграції українського підприємництва у глобальні тенденції сталого розвитку та адаптації до європейських стандартів.

Ключові слова: підприємництво, кругова економіка, шерингова економіка, сталий розвиток, ефективне використання ресурсів, інноваційні бізнес-моделі